

Súd: Krajský súd Banská Bystrica
Spisová značka: 14Co/12/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 6422201206
Dátum vydania rozhodnutia: 22. 08. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Anna Snopčoková
ECLI: ECLI:SK:KSBB:2023:6422201206.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Banskej Bystrici v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Anny Snopčokovej a členov senátu JUDr. Evy Dzúrikovej a JUDr. Vladimíra Šalamúna, v právnej veci žalobcu: Bc. W. N., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom L. XXX/X, XXX XX E. nad K., štátny občan SR, v konaní právne zastúpený: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc., s.r.o., so sídlom Ku Potoku 4, 040 16 Košice, IČO: 54 725 542, proti žalovanému: Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, Bratislava, v konaní o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch, o odvolaní žalobcu a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 19C/23/2022-86 zo dňa 10.11.2022, takto

rozhodol:

I. Rozsudok Okresného súdu Žiar nad Hronom č. k. 19C/23/2022-86 zo dňa 10.11.2022 m e n í tak, že žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi sumu 1.844,- Eur do troch dní od právoplatnosti tohto rozhodnutia. Žalobu žalobcu vo zvyšnej časti z a m i e t a.

II. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi trovy prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100% v lehote troch dní od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie, ktorým rozhodne o výške náhrady trov konania.

o d ô v o d n e n i e :

1. Odvolaním napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanému povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1.000,- Eur do troch dní od právoplatnosti rozhodnutia (výrok I.). Žalobu žalobcu vo zvyšnej časti zamietol (výrok II.). O trovách konania rozhodol tak, že žalobcovi priznal nárok na náhradu trov konania voči žalovanému v rozsahu 100% (výrok III.). V odôvodnení súd uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur, pričom žalobu odôvodnil tým, že došlo k porušeniu práva Európskej únie, nakoľko týždenný pracovný čas žalobcu ako príslušníka Hasičského zboru SR sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Právo EÚ určuje záväzne dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín (Smernica 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, ktorá zjednocuje ustanovenia Smernice 93/104/ES). Členské štáty podľa tvrdenia žalobcu nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti čl.6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES tak, že by 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne že by ho určitým spôsobom porušovali. Akákoľvek vnútroštátna právna úprava členského štátu, ktorá umožňuje, aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín, vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku, je v rozpore s požiadavkami čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. Žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbore nepotvrďuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únieového práva. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas žalobcu prekračuje 48 hodín, žalobca preukazoval listinami o týždennej dochádzke. Žalobca v spore tvrdil, že má právo na náhradu, nakoľko aj ESD rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, kde sú splnené tri podmienky a to, že: 1.

cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, 2. porušenie je dostatočne závažné a 3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť. V danej veci došlo k založeniu zodpovednosti žalovaného. Nárok žalobcu na nemajetkovú ujmu možno posúdiť v zmysle právnej úpravy § 11 až § 13 Občianskeho zákonníka, nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únievého práva. Žalobca v spore poukázal na rozhodnutia: C-429/09 G. Fuß, C-437/05 J. Vorel, C-397/01 Pfeiffer a iné. V ďalšom obsahu súd prvej inštancie konštatoval vykonané dokazovanie, závery z neho vyplývajúce, na vec aplikoval ustanovenia Smernice EÚ a Rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2003, ustanovenia § 85, § 86 zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbere, ustanovenia § 92, § 97, § 103 uvedeného zákona a ustanovenia § 13 Občianskeho zákonníka.

Súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia poukázal na to, že žalobca sa podanou žalobou domáhal náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá mu vznikla porušením práva EÚ zaručujúceho maximálny pracovný čas, a to v dôsledku nesprávnej transpozície Smernice 2003/88/ES. Medzi stranami sporu nebolo sporné, že žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru SR. V rámci svojej obrany žalovaný vzniesol niekoľko námietok, s ktorými bol súd povinný vysporiadať sa. Primárne vzniesol žalovaný námietku nedostatku svojej vecnej pasívnej legitímácie v spore s tým, že poukazoval na to, že pokiaľ došlo k porušeniu práva EÚ zo strany jeho zamestnávateľa, mohol žalobca žalovať svojho zamestnávateľa, ktorým však nie je štát, čo je zásadný rozdiel. Súd vychádza pri posúdení pasívnej legitímácie z vymedzenia nároku - pokiaľ sa teda žalobca domáha náhrady škody za porušenie práva EÚ štátom, potom je správne pasívne legitimovaným subjektom štát. Členské štáty zodpovedajú za škodu vzniknutú porušením práva EÚ v prípade nesprávne transponovanej smernice, resp. v prípade uplatňovania právneho predpisu, do ktorého bola smernica prebratá tým spôsobom, že sa nedosiahol cieľ smernice. Predmetom sporu nie sú mzdové nároky žalobcu voči jeho zamestnávateľovi, avšak predmetom daného sporu je porušenie práva EÚ a výklad únievého práva, ktorý podáva súdny orgán únie. V danom smere súd poukazuje na rozsudok Súdného dvora EÚ z 21.11.2010 vo veci Gunter Fuß c/a Stadt Halle sp. zn. C-429/09, (na ktorý odkazoval v podanej žalobe aj samotný žalobca) z ktorého vyplýva (konkrétne bod 45, 46 a 61), že zodpovednostným subjektom za prípadné porušenie práva únie, ktoré vedie k vzniku škody spôsobenej jednotlivcovi je samotný štát, v ktorom takéto porušenie práva únie nastalo, a to bez ohľadu na to, aký verejný orgán má podľa práva dotknutého členského štátu v zásade povinnosť túto škodu nahradiť. Súd preto ustálil, že pasívna vecná legitímácia žalovaného v tomto spore je daná.

Pokiaľ žalovaný namietal pôsobnosť Smernice 2003/88/ES na činnosť vykonávanú hasičským a záchranným zborom, a teda že táto nie je aplikovateľná na daný sporový prípad. Súd poukázal na to, že aj k tejto otázke zaujal ESD stanovisko v rozhodnutí vo veci C-429/09, pričom ESD sa v tomto rozhodnutí jasne vyjadril k povahe práce hasičov ako takých, bez náznaku rozlíšenia, či sú tieto práce vykonávané na celoštátnej alebo regionálnej úrovni a či je zamestnávateľom štát alebo iný subjekt. V tomto rozhodnutí ESD nadväzuje na svoju skoršiu judikatúru, v ktorej sa už kategoricky vyjadril k spôsobu interpretácie slovného spojenia „určité osobitné činnosti verejných služieb“, použitého pri negatívnom vymedzení pôsobnosti smernice 2003/88/ES. ESD v tomto smere vo svojich rozhodnutiach vo veci C-397/01 a C-403/01 uzavrel, že výnimka uvedená v čl. 2 ods. 2 v prvom pododseku smernice 89/391 bola prijatá len na účel zabezpečiť riadne fungovanie služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku, ak nastane osobitne vážna situácia alebo situácia osobitného rozsahu - napríklad katastrofa, pre ktorú je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové a záchranné tímy“. Z vyššie uvedených dôvodov súd k danej námietke pôsobnosti smernice na činnosť hasičského a záchranného zboru uviedol, že vychádzajúc z judikatúry Súdného dvora EÚ, ktorý je určujúcim výkladovým nástrojom pre výklad práva Únie, ktorým Smernica 2003/88/ES nepochybne je (na ktoré opakovane poukazoval v podanej žalobe, ako aj vo svojich vyjadreniach žalobca) súd ustálil, že činnosť vykonávaná hasičským a záchranným zborom spadá pod pôsobnosť smernice 2003/88/ES, a teda je aplikovateľná na daný sporový prípad.

K námietke žalovaného v tom smere, že zmysel čl. 2 ods. 1 smernice 2003/88/ES je transponovaný v 4. hlave zákona č. 315/2001 Z.z. v ustanoveniach § 85 a nasl., daného zákona, a teda je nesporné, že došlo k správnej transpozícii danej smernice súd uviedol, že podľa prílohy č. 4 bod 6 zákona č. 315/2001 Z.z. zákona o hasičskom a záchrannom zbere bola do jeho znenia prebratá smernica Európskeho parlamentu a rady 2003/88/ES zo dňa 04.11.2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Uvedená smernica tak bola transponovaná do vnútroštátnej právnej úpravy, avšak z citovaných zákonných ustanovení nevyplýva, že by služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby bola považovaná za súčasť ich služobného času, v čom spočíva rozpor s právom únie. Súdny dvor opakovane konštatoval, že pojem „pracovný čas“ uvedený v smernici 2003/88 je autonómny

pojmom práva EÚ, ktorý treba definovať podľa objektívnych vlastností s odkazom na systém a účel tejto smernice, ktorým je zlepšenie životných a pracovných podmienok pracovníkov. Článok 2 ods. 1 a 2 smernice 2003/88 vymedzuje „pracovný čas“ ako akýkoľvek čas počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti. Smernica síce stanovuje možnosť členských štátov uplatňovať alebo prijímať ustanovenia, ktoré sú priaznivejšie pre ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov, ale táto možnosť sa neuplatňuje na definíciu pojmu „pracovný čas“. Z účelu samotnej smernice vyplýva, že sa má zabezpečiť, aby sa definície v nej uvedené nemohli vykladať rôzne v závislosti od vnútroštátneho práva. Súdny dvor viackrát rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkom na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia.

K otázke aplikácie vnútroštátneho práva je potrebné dodať, že náhrada škody porušením práva EÚ je špecifickým nárokom. Slovenské právne predpisy neobsahujú osobitnú úpravu týkajúcu sa konania o takomto nároku, podobne ani v práve EÚ nie je osobitný druh žaloby na podobné nároky. Predpoklady vzniku zodpovednosti štátu za škodu vzniknutú porušením práva EÚ sú upravené iba v judikatúre Súdneho dvora Európskej únie. Na posúdenie predpokladov vzniku zodpovednosti štátu za škodu je preto potrebné aplikovať závery judikatúry Súdneho dvora EÚ. Uplatnenie podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva únie musia vnútroštátne sudy v zásade vykonať podľa usmernení Súdneho dvora na ich vykonanie. Súdny dvor rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu škody, pokiaľ sú splnené tri podmienky, t.j. 1/ že cieľom porušenej právnej normy únie je priznať jednotlivcom práva ak porušenie je dostatočne závažné, 2/ existencia škody, 3/ priama príčinná súvislosť medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom. Pokiaľ sú splnené vyššie uvedené podmienky, štát musí napraviť následky spôsobenej škody podľa vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nemôžu byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada ekvivalencie) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady (zásada efektivity). Žalobca, ktorý je ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 sa preto môže dovolávať práva únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia. Súd mal za to, že porušenie práva únie v danom prípade je dostatočne závažné, nakoľko je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Napriek transpozícii smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z.z. (§ 85, § 86, § 91, § 92), ako aj článku 8 kolektívnej zmluvy, praktickým dôsledkom je výsledok, ktorý negarantuje 48 hodinový týždenný pracovný čas hasičov. Žalobca sa domáha náhrady škody za porušenie jeho práva na maximálny pracovný čas, ktorý má garantovaný smernicou 2003/88/ES, pričom z transponovanej vnútroštátnej právnej úpravy takýto maximálny týždenný pracovný čas nevyplyva. Pokiaľ ide o druhú podmienku, t.j. existenciu škody, z európskej judikatúry vyplýva, že náhrada škôd spôsobených jednotlivcom porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu ich práv. K spochybňovaniu existencie vzniknutej ujmy žalovaným, resp. jej intenzity s poukazom na to, že pokiaľ nie je nariadený služobný zásah, môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti ako i na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je na mieste vykonávania štátnej služby určený priestor na odpočinok zamestnanca, teda že sa od neho nevyžaduje žiadna aktívna činnosť, a žalobca nemusí byť bdely a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti, súd poukazuje opakovane na konštatovanie Súdneho dvora v tom smere, že pod pojmom „pracovný čas“ je potrebné rozumieť pracovný úsek, počas ktorého musí byť pracovník k dispozícii zamestnávateľovi a musí vykonávať svoju činnosť alebo svoje povinnosti. Rozhodujúcim faktorom pre definovanie pracovného času je teda požiadavka prítomnosti zamestnanca na mieste určenom zamestnávateľom. Z uvedených dôvodov sú námietky žalovaného v danom smere právne bezvýznamné. Podstatné je, že zamestnanec nemal možnosť organizovať si svoj vlastný súkromný čas a program, venovať sa svojim záľubám a počas daného času bol plne k dispozícii potrebám zamestnávateľa.

Kritériá na stanovenie výšky takejto náhrady musia byť podľa ustálenej judikatúry ESD v súlade s princípmi ekvivalencie - rovnocennosti a tiež efektivity, pričom súd v danom smere odkazuje na rozsudok Súdneho dvora EÚ z 21.11.2010 vo veci Günter Fuß c/a Stadt Halle sp. zn. C-429/09, z ktorého vyplýva, že v prípade neexistencie práva únie v tejto oblasti je na vnútroštátnom právnom poriadku dotknutého členského štátu, aby za predpokladu, že budú dodržané zásady ekvivalencie a efektivity stanovil kritériá umožňujúce určiť rozsah náhrady škody. V súlade s tým súd dospel k záveru, že na daný prípad je

potrebné aplikovať ustanovenia § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka, ktorý upravuje nároky svojou povahou najbližšie v našej vnútroštátnej úprave uplatňovanému nároku. Za nemajetkovú ujmu možno vo všeobecnom chápaní považovať akúkoľvek ujmu, ktorá nepostihuje majetkovú sféru osobnosti, ale premieta sa do psychickej sféry fyzickej osoby a bezprostredne sa nepremieta ani do fyzickej integrity osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu, pričom náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnnejšiu občianskoprávnú ochranu osobnosti fyzickej osoby s tým, že súčasťou práva na ochranu osobnosti je aj právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemajetkovej ujmy je závislé od úvahy súdu, ktorá však nemôže byť svojvoľná. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná daná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská a nemôže byť svojvoľná. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami, za ktorých k porušeniu práva došlo. Ako už bolo konštatované vyššie, je nepochybné, a rozhodnutiami Súdneho dvora Európskej únie podporené, že základ nároku žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je daný. Základnou podstatou predmetnej ujmy žalobcu je tá skutočnosť, že čas, ktorý trávil v zamestnaní mohol tráviť s rodinou, priateľmi, venovať sa svojim záľubám, voľnočasovým aktivitám, inak povedané sám mohol rozhodnúť o tom, akým spôsobom využije fond voľného času. Súd sa pri týchto úvahách riadil všeobecnými zásadami trávenia voľného času, nakoľko sa žalobca v súdnom konaní obmedzil len na konštatovanie, že došlo k porušeniu jeho práva na maximálny týždenný pracovný čas, teda základ nároku je daný a požadoval paušalizovanú náhradu škody vo výške 5.000,- € ako nemajetkovú ujmu. V konaní pritom žalobca neuviedol bližšie konkrétne ohľadne jeho osobnosti, z ktorých by súd konkrétne vyvodil intenzitu zásahu tohto porušenia na jeho súkromný život - koničky žalobcu, osobný stav, rodinné zázemie, a pod.. Jedným z najvýznamnejších osobnostných práv je právo na ochranu zdravia, ktoré je garantované Ústavou Slovenskej republiky. V pracovnoprávnej oblasti je právo na ochranu zdravia zabezpečované predovšetkým zavádzaním opatrení na zlepšenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov, vrátane úpravy pracovných podmienok, medzi ktoré patrí aj organizácia pracovného času a odpočinku. Podľa článku 24 Všeobecnej deklarácie ľudských práv má každý právo na odpočinok a zotavenie vrátane rozumného vymedzenia pracovného času a pravidelnej platenej dovolenky. Vychádzajúc z vyššie uvedených skutočností je potrebné sa stotožniť so závermi žalobcu, že mu nepochybne vznikla nesprávnou obsahovou transpozíciou smernice 2003/88/ES (bez transpozície maximálneho týždenného pracovného času) nemajetková ujma, ktorá spočíva v porušení jeho základného osobnostného práva - práva na ochranu zdravia, telesnej a psychickej integrity, spočívajúca predovšetkým v porušení práva na jeho primeranú dobu odpočinku. Pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal zo svojej rozhodovacej činnosti v obdobných prípadoch, keď postupom podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka určoval na základe svojej úvahy nemajetkovú ujmu, napríklad v konaniach týkajúcich sa nesprávneho úradného postupu, či nesprávneho úradného rozhodnutia orgánov verejnej moci, či v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pri zásahu do práva žalobcu na rodinný život dopravnou nehodou - teda napr. v konaní 19C/14/2020 týkajúcom sa nemajetkovej ujmy pri dopravnej nehode žalobcu (pri zohľadnení priznaných nárokov SSU a bolestného), ktoré rozhodnutie bolo potvrdené Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/26/2022-211 priznaná nemajetková ujma vo výške 1.000,- €; v konaní o nemajetkovú ujmu spôsobenú nesprávnym úradným rozhodnutím, a to vedením nezákonného trestného stíhania voči žalobcovi vo výške 8.000,- € v konaní 10C/27/2012-269 potvrdeným Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/391/2018-364; či v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy z titulu úmrtia syna a brata žalobcov priznaná vo výške 8.000,- € každému z nich právoplatným rozhodnutím tunajšieho súdu sp. zn. 22C/15/2016 zo dňa 26.11.2020). Vo všetkých uvedených prípadoch súd priznával na základe svojej úvahy sumu nemajetkovej ujmy, postupom podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom hodnotil intenzitu zásahu do života dotknutých žalobcov, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k danému zásahu. S prihliadnutím na závažnosť situácií v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pri úmrtí rodinného príslušníka, či pri poškodení zdravia, alebo zásahu do života žalobcov v prípade niekoľkoročného vedenia trestného konania na základe nesprávneho úradného postupu, či na základe nesprávneho rozhodnutia, ktorých náhrady boli priznané vo vyššie uvedených výškach, súd dospel k záveru, že v danom prípade je potrebné náhradu určiť primerane aj s ohľadom na vyššie uvedené súdne konania. Priznanie nemajetkovej ujmy v peniazoch je viazané na podmienku uvedenú v § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, ktorá musí byť splnená k tomu, aby súd priznal nemajetkovú ujmu v peniazoch, a to že zadosťučinenie podľa odseku 1 nie je postačujúce. Z prejednávanej veci pritom vyplýva, že žalobca ako hasič záchranného hasičského zboru pracoval v období od 01.02.2019 - 01.02.2022 (žalobcom pripojený prehľad odpracovaného fondu pracovného času) v jednotlivých týždňoch priemerne 52 hodín pracovného času (8.122 hodín : 156 týždňov). V priemere týždenne tak za danú dobu žalobca

odpracoval o 4 hodiny pracovného času viac ako bol stanovený maximálny týždenný pracovný čas smernicou 2003/88/ES v článku 6 písm. b), na ktorú sa žalobca odvoláva. Je nepochybné, že týmto spôsobom žalobcovi vznikla ujma, ktorá sa premietla do jeho práva na odpočinok, keďže túto dobu, ktorú strávil v zamestnaní mohol stráviť odpočinkom a zabezpečiť si tak vyšší stupeň ochrany jeho zdravia, predchádzať výskytu pracovných úrazov, či chorôb z povolania, ku ktorým dochádza v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce. Na druhej strane súd zobral do úvahy tú skutočnosť, že pokiaľ samotný žalobca v žalobe tvrdil, že v priemere ostatní kolegovia odpracujú v týždni 56 hodín, ako aj s prihliadnutím k tomu, že za dané odpracované hodiny dostávajú príslušníci hasičského zboru odmenu v zmysle príslušnej zákonnej úpravy, podľa názoru súdu primeraným zadostučinením pre žalobcu je nemajetková ujma vo výške 1.000,- €, ktorá mu bude poskytnutá jednorazovo za celé posudzované obdobie. Súd pri výpočte nemajetkovej ujmy nevychádzal zo sumy mzdových nárokov žalobcu, ktorá prináležala žalobcovi za odpracované hodiny nad fond stanoveného maximálneho pracovného času, nakoľko v danom prípade nejde o mzdové nároky žalobcu, a navyše uvedené nároky boli žalobcovi zo strany zamestnávateľa už uhradené. Preto súd nepovažoval dané merítko pre výpočet nemajetkovej ujmy za použiteľné. Súd zobral do úvahy rozhodovacia činnosť všeobecných súdov v rámci Slovenskej republiky v obdobných veciach, s odkazom na to, že paušalizovať výšku náhrady nemajetkovej ujmy u jednotlivých pracovníkov hasičského zboru nie je možné, nakoľko zákonodarca požaduje pri určení nemajetkovej ujmy zohľadňovať intenzitu zásahu, ako aj okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Každý jeden z príslušníkov hasičského zboru pritom odpracoval iný počet hodín v rámci týždennej pracovnej doby, ktorá skutočnosť je, podľa názoru súdu, jedným z rozhodujúcich kritérií pre priznanie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, keďže odráža intenzitu uvedeného zásahu. Z vyššie uvedených dôvodov je výška náhrady v jednotlivých súdnych konaniach rôzna - napríklad právoplatné rozhodnutie Okresného súdu Stará Ľubovňa sp. zn. 8C/25/2017 zo dňa 23.12.2019, kde bola nemajetková ujma priznaná vo výške 243,98 €, alebo rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 zo dňa 15.10.2019, kde bola nemajetková ujma priznaná vo výške 2.000,- €, či rozsudok Okresného súdu Košice II zo dňa 30.09.2020, kde bola nemajetková ujma priznaná vo výške 2.800,- €. Posúdil aj vznesené námietku premlčania uplatneného nároku, ktorú námietku vzniesol žalovaný, pričom ustálil, že počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby v prípade náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. V prejednávacom prípade k neoprávnenému zásahu došlo v období od 01.02.2019 - 01.02.2022, teda počas celého dotknutého obdobia, nie je preto správne tvrdenie žalovaného, že nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy je premlčaný v celku, nakoľko k zásahu došlo 01.02.2019 a žaloba bola na súd podaná až 25.04.2022, teda po uplynutí trojročnej premlčacej doby. K premlčaniu nároku žalobcu došlo len za obdobie od 01.02.2019 - 24.04.2019, vo zvyšnej časti (dotknuté obdobie 25.04.2019 - 01.02.2022) je jeho nárok uplatnený v rámci plynutia premlčacej doby, a teda nemôže byť premlčaný. Na záver súd poukázal na to, že z dôvodov uvedených vyššie, žalobu žalobcu vo zvyšnej časti, ktorou žalobca požadoval priznanie nemajetkovej ujmy vo výške 5.000,- Eur zamietol. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP a žalobcovi priznal ako úspešnej strane sporu nárok na plnú náhradu trov konania vo výške 100% voči žalovanému, nakoľko rozhodnutie súdu o nemajetkovej ujme bolo závislé od voľnej úvahy súdu.

2. V zákonom stanovenej lehote proti rozsudku súdu prvej inštancie podal odvolanie ako žalovaný tak aj žalobca.

3. Žalovaný v podanom odvolaní namietal, že na to, aby mohol súd prvej inštancie skonštatovať, že uplatnený nárok žalobcu je dôvodný, musel by žalobca preukázať, že zákon č. 315/2001 Z. z. prebral smernicu 2003/88/ES nesprávne, t. j. musel by preukázať na také ustanovenia zákona č. 315/2001 Z. z., ktoré by boli v rozpore so smernicou 2003/88/ES. Ďalej namietal, že súd prvej inštancie nemal právomoc skúmať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so smernicou 2003/88/ES, ktoré právo nespadá do kompetencie súdu prvej inštancie, resp. do kompetencie iného všeobecného súdu členského štátu Európskej únie, pričom súd prvej inštancie si takýto záver nemohol osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, nakoľko dôsledky a aplikácia takéhoto konštatovania by presiahli predmet tohto súdneho sporu, kde sa posudzuje len individuálny nárok žalobcu na náhradu škody či nemajetkovej ujmy. Žalovaný tiež namietol, že súd prvej inštancie sa vôbec nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci patrí posudzovanie takto nastolenej otázky a podľa žalovaného preto napadnutý rozsudok vykazuje znaky arbitrárnosti, keď súd vôbec nezohľadnil zrejmé prekážky vo svojom postupe v tomto súdnom konaní a dostatočne sa nezaoberal ani vznesenými oprávnenými námietkami žalovaného, naopak súd priznal žalobcovi nárok

na náhradu škody bez presvedčivého odôvodnenia. Súd prvej inštancie sa podľa žalovaného nesprávne vysporiadal s ním vznesenou námietkou nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného, keď nevzal do úvahy potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“; v prvom prípade ide o transponovanie, t. j. prebratie konkrétneho znenia alebo obsahu smernice do vnútroštátneho právneho poriadku členského štátu a v druhom prípade ide o použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad. Na to, aby bolo možné konštatovať, že smernica 2003/88/ES bola prebratá nesprávne, musí dôjsť k porovnaniu zákona č. 315/2001 Z. z. v jeho znení pred účinnosťou ako aj po účinnosti (t. j. po prebratí) smernice 2003/88/ES. Poukázal na to, že žalobca v žalobe pripúšťa, že zákon č. 315/2001 Z. z. výslovne neustanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkone služby je považovaná za súčasť ich služobného času, ani neobsahuje ustanovenie stanovujúcu dĺžku týždenného pracovného času nad 48 hodín. Podľa žalovaného táto skutočnosť neznamená, že by smernica 2003/88/ES bola do zákona č. 315/2001 Z. z. prebratá nesprávne, aj keby sa na prípad žalobcu vzťahovala. Podľa žalovaného nebolo jeho povinnosťou skopírovať doslovné znenie každého ustanovenia smernice 2003/88/ES do textu zákona č. 315/2001 Z. z. aj vzhľadom na priamy účinok smernice Európskej únie. Podľa žalovaného žiadne ustanovenie zákona č. 315/2001 Z. z. nie je možné považovať za rozporné so smernicou 2003/88/ES.

V prípade aplikácie smernice ide o použitie konkrétnych článkov smernice na konkrétny prípad; porušenie smernice môže byť spôsobené až aplikáciou jednotlivých ustanovení smernice, ak si adresát účinkov smernice (napr. zamestnávateľ) vyloží jej ustanovenia v rozpore s jej obsahom. Smernica môže byť do vnútroštátneho právneho poriadku prebratá správne, ale jej konkrétne použitie, t. j. aplikácia môže byť v konkrétnom prípade v rozpore s cieľom a obsahom smernice. Až nesprávna aplikácia smernice by mohla v konečnom dôsledku založiť prípadný nárok na náhradu škody, je preto nevyhnutné, aby sa prebratie a aplikácia smernice rozlišovali, nakoľko aj nesprávne prebratá smernica môže byť u rôznych adresátov aplikovaná správne a naopak. Žalovaný, t. j. Slovenská republika pri preberaní smernice de facto neporušila žiadne predpisy, preto pri absencii protiprávneho konania nemohla vzniknúť žiadna škoda a tým ani zodpovednosť žalovaného za nároky, ktoré si žalobca uplatňuje, pričom ide o nároky, ktoré vyplývajú z pracovnoprávneho vzťahu a mzdový nárok sa „skrýva“ za náhradu škody vo forme nemajetkovej ujmy. Slovenská republika nemôže niesť zodpovednosť za prípravnú nesprávnu aplikáciu smernice 2003/88/ES na pracovnoprávny vzťah žalobcu u jeho zamestnávateľa; žalovaný (Slovenská republika) má podľa žalobcu zodpovedať za škodu, ktorá mala vzniknúť nesprávnym prebratím (nie aplikáciou) smernice 2003/88/ES. Žalovaný však nie je zamestnávateľom žalobcu a nie je orgánom, ktorý by sa na aplikácie smernice podieľal; akýkoľvek nárok žalobcu z iného ako žalovaného titulu totiž nie je predmetom súdneho konania. Žalovaný namietal, že súd mal rozlišovať mieru zodpovednosti za prípadný vznik škody medzi dvomi samostatnými subjektami Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra SR, resp. Hasičským a záchranným zborom. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť Slovenskej republiky odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca. Slovenská republika, Ministerstvo vnútra SR sú dva samostatné a nezávislé subjekty právnych vzťahov, posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv nie je možné zamietť. Aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako to nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky, čo je ďalším dôvodom nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Podľa žalovaného súd nesprávne právne posúdil otázku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného.

Žalovaný namietal, že súd nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu. Rozsah pôsobnosti smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v článku 2 ods. 1 smernice, ako aj negatívne vymedzený v článku 2 ods. 2 smernice; smernica sa neuplatňuje na veci a činnosti, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej obrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa smernica na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak, ako to tvrdí žalobca. Štátnu službu príslušníkov hasičského a záchranného zboru vykonávajúcej zásahovú činnosť je možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti smernice 89/391/EHS v článku 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifika štátnej služby príslušníkov policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Úlohy, ktoré príslušníci hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného hasičského a záchranného zboru subsumovať pod pojem „osobitné

činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle článku 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS. Vyplýva to z ust. § 3 ods. 2 písm. a/ zákona č. 315/2001 Z. z. a zákona č. 129/2002 Z. z. o integrovanom záchrannom systéme. Rozhodnutie vo veci C-429/09, G. Fuß sa týka „mestského hasiča“, preto ho nie je možné považovať za smerodajné, nakoľko režim výkonu hasičských činností v takomto zariadení a štruktúre mestských hasičov sú absolútne odlišné od režimu, v akom fungujú príslušníci hasičského a záchranného zboru Slovenskej republiky, ktorého zriaďovateľom je štát (nie obec) a sú im poskytované rôzne osobitné výhody „definitívny“ až po systém sociálneho zabezpečenia, tak ako v prípade príslušníkov policajného zboru. Nakoľko smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času, ako aj ich odmeňovanie nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy; z týchto dôvodov sa príslušné ustanovenia smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.

Žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. Nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný. V čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať, alebo venovať sa inej činnosti. Nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, len na základe pokynu svojho zamestnávateľa. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Pokiaľ súd prvej inštancie dospel k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom a teda má sa zarať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Poukázal na rozhodnutie Súdneho dvora C-46/96 Brasserie du Pêcheur; mal vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalobca nepreukázal, že oznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Ohľadom formy a spôsobu výpočtu náhrady škody Súdny dvor v rozhodnutí C-429/09 G. Fuß uviedol, že „Smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vznikla pracovníkovi, ako je G. Fuß vo veci samej v dôsledku porušenia právnej normy únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna, alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“ Žalovaný namietal, že žalobca nepreukázal a ani riadne neodôvodnil výšku ujmy, ktorá mala byť spôsobená žalobcovi. Majetkovú ujmu nemožno len tvrdiť, je nutné ju preukázať, pričom samotné tvrdenia žalobcu o ukrátení voľného času v osobnom živote sú len v rovine tvrdenia o vzniku nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie právny nárok na náhradu škody subsumoval pod ustanovenia Občianskeho zákonníka v podobe nemajetkovej ujmy; vo vzťahu ohľadne určenia prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka, je však potrebné, výšku náhrady nemajetkovej ujmy, ktorú súd žalobcovi priznal, považovať za zjavne neprimeranú, a to aj porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmovou žalobcu podľa názoru žalovaného podstatne vyššia. Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého „Výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti.“ (napr. Público - Comunicação Social S.A. v. Portugalsko). Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že pre určovanie výšky „náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia, alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov; pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy“ (napr. Itälähti a Karhuvaara v. Fínsko). Namietal, že pri rozhodovaní o nemajetkovej ujme je nevyhnutné, aby súd zdôvodnil, prečo nebolo pre žalobcu postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, resp. čím bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby, ktorá by odôvodňovala priznanie nemajetkovej ujmy v danej výške. Žalobca v konaní nepreukázal zásah do súkromného, rodinného života, či nepriaznivost' zdravotného stavu v príčinnej súvislosti s výkonom povolania v takej miere, ktorá by odôvodňovala výšku prvoinštančným súdom priznanej sumy. Samotný súd vo svojom rozhodnutí konštatuje, že výška žalovanej sumy tak, ako je uplatnená žalobcom, je mätúca vzhľadom na povahu uplatneného nároku. Podmienkou priznania náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je vždy, v závislosti na individuálnych okolnostiach daného prípadu, existencia závažnej ujmy, ktorú treba riadne a konkrétne preukázať. Nebolo žiadnym spôsobom preukázané, že by žalobca

utrpel ujmu, ktorá by v značnej miere znížila jeho dôstojnosť, resp. vážnosť v spoločnosti; žalobca sa nedomáha, aby sa upustilo od neoprávneného zásahu. V konaní nebolo na základe výpovede žalobcu ani iným dôkazným prostriedkom preukázané, ako súčasný stav zasahuje do osobnostnej sféry žalobcu ako základný predpoklad pre vznik nemajetkovej ujmy. Z obsahu žaloby vyplýva, že žalobca vidí problém vo svojom nedostatočnom finančnom ohodnotení počas služobnej pohotovosti, keď sa žalobou domáha len finančného plnenia od Slovenskej republiky. Otáznym zostáva, akú inú činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti, kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne takmer vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nijakou inou zmysluplnou činnosťou, príp. ho plnohodnotne tráviť s rodinou. Žalobca v žalobe nežiada, aby sa mu čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času a nežiadal to ani od svojho zamestnávateľa. Ak by sa totiž čas pohotovosti započítaval do fondu pracovného času žalobcu, tak logicky by žalobca musel počas pohotovosti tráviť čas na pracovisku a nemohol by ho tráviť inde, napr. so svojou rodinou. Z tohto vidieť jednoznačný rozpor v tvrdeniach a zámeroch žalobcu a preukazuje to skutočnosť, že žalobcovi žiadna nemajetková ani iná ujma nemohla vzniknúť. Ak by v dôsledku nesprávneho prebratia smernice neoprávnený zásah do práv žalobcu skutočne existoval, tak tento zásah by v súčasnosti stále pretrvával, potom by bolo prirodzené, aby sa žalobca v prvom rade domáhal upustenia od takéhoto zásluhu u svojho zamestnávateľa, čo však žalobca v žalobe nežiada, ale domáha sa len finančného plnenia, ktoré má slúžiť ako akási kompenzácia bez toho, aby bol tento údajný protiprávny stav do budúca napravený. Vzhľadom na uvedené sú úvahy súdu prvej inštancie o porušení práva žalobcu na primeraný odpočinok a z toho vyplývajúceho zásahu do jeho osobnostných práv celkom bezpredmetné, nakoľko žalobca nechce žalobou dosiahnuť zlepšenie či úpravu svojej pracovnej pozície u zamestnávateľa. Ak by aj súd prvej inštancie po vyhodnotení všetkých námietok žalovaného dospel k záveru, že smernica bola žalovaným (resp. zamestnávateľom žalobcu) uplatňovaná nesprávne, nemožno na strane žalobcu hovoriť o vzniku akejkoľvek škody, resp. nemajetkovej ujmy (keď žalobca nepreukázal, že by ujma bola dostatočne závažná), čo je bez ďalšieho dôvodom na zamietnutie žaloby. Pokiaľ súd prvej inštancie použil ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, keďže sú svojím obsahom najbližšie k náhrade škody porušením únieového práva, žalovaný nemôže byť účastníkom sporu o ochranu osobnosti, preto v prípade aplikácie týchto ustanovení vyvstáva otázka nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného.

Navrhol, aby odvolací súd postupom v zmysle § 388 žalobu zamietol s poukazom na to, že ak odvolací súd zmení prvý výrok napadnutého rozsudku, potom je tretí výrok napadnutého rozsudku o trovách konania potrebné rovnako zmeniť, nakoľko ide o závislý výrok, ktorý je priamo viazaný na úspech/ neúspech žalobcu/žalovaného v tomto spore.

4. Žalobca sa k podanému odvolaniu žalovaného písomne nevyjadril.

5. Žalobca v podanom odvolaní proti rozsudku súdu prvej inštancie namietal nesprávne právne posúdenie veci. Navrhol, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie postupom podľa § 388 CSP zmenil, žalobcovi priznal sumu 5.000,- Eur, resp. rozsudok súdu prvej inštancie zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. V odvolaní poukázal na to, že súd priznal žalobcovi nemajetkovú ujmu vo výške 1.000,- Eur za celé žalované obdobie. Poukázal na to, že z odôvodnenia súdu prvej inštancie je zrejmé, že súd „pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy súd vychádzal z rozhodovacej činnosti v obdobných prípadoch, keď postupom podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka určoval na základe svojej úvahy nemajetkovú ujmu, napríklad v konaniach týkajúcich sa nesprávneho úradného postupu, či nesprávneho rozhodnutia orgánov verejnej moci, či v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pri zásahu do práva žalobcu na rodinný život dopravnou nehodou - teda napr. v konaní 19C/14/2020 týkajúcom sa nemajetkovej ujmy pri dopravnej nehode žalobcu (pri zohľadnení priznaných nárokov SSU a bolestného), ktoré rozhodnutie bolo potvrdené Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 11Co/26/2022-211, priznaná nemajetková ujma vo výške 1.000 Eur v konaní o nemajetkovú ujmu spôsobenú nesprávnym úradným rozhodnutím, a to vedením nezákonného trestného stíhania voči žalobcovi vo výške 8.000 Eur v konaní 10C/27/2012 - 269 potvrdeným Krajským súdom v Banskej Bystrici sp. zn. 12Co/391/2018 - 364; či v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy z titulu úmrtia syna a brata žalobcov priznaná vo výške 8.000 Eur každému z nich právoplatným rozhodnutím tunajšieho súdu sp. zn. 22C/15/2016 zo dňa 26.11.2020). Vo všetkých uvedených prípadoch súd priznával na základe svojej úvahy sumu nemajetkovej ujmy, postupom podľa § 13 a nasl. Občianskeho zákonníka, pričom hodnotil intenzitu zásahu do života dotknutých žalobcov, ako aj okolnosti, za ktorých došlo k danému zásahu. S prihliadnutím na závažnosť situácií v konaniach o náhradu nemajetkovej ujmy pri úmrtí rodinného príslušníka, či pri poškodení zdravia, alebo zásahu do života žalobcov prípade

niekoľkoročného vedenia trestného konania na základe nesprávneho úradného postupu, či na základe rozhodnutia, ktorých náhrady boli priznané vo vyššie uvedených výškach, súd dospel k záveru, že v danom prípade je potrebné náhradu určiť primerane aj s ohľadom na vyššie uvedené súdne konania“. Žalobca sa s úvahou súdu podstatnou pre stanovenie výšky nemajetkovej ujmy nestotožňuje. Poukázal na ustálenú rozhodovaciu prax odvolacieho súdu - Krajského súdu Banská Bystrica, ktorý k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy v skutkovo obdobných veciach vo svojich rozsudkoch uviedol, „(vzhľadom na špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva únie a trvanie zásahu nie je dobre možné porovnanie s inými obdobnými prípadmi zásahov (napr. v prípade zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny ide o rozdielne skutkové okolnosti)“. Poukázal na rozsudky Krajského súdu Banská Bystrica sp. zn. 17Co/71/2022, 17Co/78/2022, 17Co/77/2022. Žalobca má za to, že súd pri stanovení výšky nemajetkovej ujmy nedostatočne zvažil zásah a intenzitu zásahu do práv žalobcu spôsobenú výkonom štátnej služby nad povolený 48 hodinový týždenný priemerný čas. Žalobca bol oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia a rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám bola prakticky vylúčená.

6. Žalovaný v písomnom vyjadrení k odvolaniu žalobcu uviedol, že naďalej zotrváva v plnom rozsahu na všetkých doterajších podaniach, a to najmä na svojom odvolaní proti výroku I. a III. napadnutého rozsudku zo dňa 15.12.2022, pričom v ďalšom texte v zásade zopakoval už uvádzané tvrdenia žalovaného. Zotrval na návrhu, aby krajský súd ako súd odvolací zmenil rozsudok súdu prvej inštancie tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne.

7. Žalobca sa k písomnému vyjadreniu žalovaného následne nevyjadril.

8. Krajský súd ako súd odvolací (§ 34 zákona č. 160/2015 Z. z., ďalej len „CSP“), vec preskúmal v medziach daných ustanovením § 379 a § 380 ods. 1 CSP a bez nariadenia odvolacieho pojednávania v zmysle § 381 ods. 1 CSP a contrario, keď podľa § 219 ods. 3 a za použitia § 378 ods. 1 oznámil miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke Krajského súdu Banská Bystrica v lehote najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením, pričom vo veci nebolo potrebné nariaďovať pojednávanie v zmysle § 385 ods. 1 CSP z dôvodu, že neoblo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie a nevyžadoval to ani dôležitý verejný záujem, rozsudok súdu prvej inštancie v zmysle § 388 CSP zmenil tak, ako je to uvedené v enunciate tohto rozsudku, keďže preskúmaním veci dospel k záveru, že odvolanie žalobcu je čiastočne dôvodné; odvolanie žalovaného dôvodné nie je.

9. Podľa § 388 CSP odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie zmení, ak nie sú splnené podmienky na jeho potvrdenie, ani na jeho zrušenie.

10. Odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávne právne posúdenie chybnou aplikáciou práva na zistený skutkový stav a dochádza k nej vtedy, ak súd nepoužil správny (náležitý) právny predpis, alebo ak síce aplikoval správny predpis, ale ho nesprávne interpretoval, alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery. Preskúmaním veci odvolací súd zistil, že súd prvej inštancie v súdnej veci síce správne zistil skutkový stav veci, použil správny právny predpis, ale tento predpis nesprávne interpretoval. Je potrebné prisvedčiť odvolacej námietke žalobcu v podanom odvolaní, keď v zásade namietal, že súd prvej inštancie pri úvahe o výške nemajetkovej ujmy neprihliadal na pomerne početnú rozhodovaciu prax, či už súdov prvej inštancie, ako aj odvolacích súdov v obdobných prípadoch, t. j. prípadoch, keď sa žalobca ako príslušník Hasičského a záchranného zboru domáhal náhrady nemajetkovej ujmy z dôvodu porušenia článku 2 a článku 6 ods. 2 písm. b/ Smernice 2003/88/ES, ktorá určovala maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, pričom odvolaciemu súdu je známe, že v prípade, že žalobcovia v obdobných veciach uplatňovali výšku nemajetkovej ujmy paušálnou sumou (zvyčajne vo výške 5.000,- Eur), súdy či už prvej inštancie ako aj odvolacie súdy dospeli k názoru v prevažujúcej časti, že z dôvodu preukázaného zásahu a intenzity zásahu ako aj trvania zásahu do práv žalobcu, ktorý zásah bol spôsobený výkonom služby nad povolený 48 hodinový týždenný priemerný čas za primeranú považovali nemajetkovú ujmu vo väčšine prípadov vo výške 2.000,- Eur. Správne odvolateľ - žalobca poukázal aj na tú skutočnosť, že nesprávne porovnávanie, ktoré vykonal súd prvej inštancie ohľadom úvahy o výške nemajetkovej ujmy s prihliadnutím na priznávanú nemajetkovú ujmu v konaní o nemajetkovú ujmu, ktorá bola spôsobená napr. nesprávnym úradným rozhodnutím, vedením nezákonného trestného stíhania, z

titulu úmrtia rodinného príslušníka, keďže v súdnej veci bolo dôvodné pre ustálenie výšky nemajetkovej ujmy vychádzať z obdobných prípadov, ako je predmet tohto súdneho konania. Správne žalobca poukázal na názor odvolacieho súdu Krajského súdu v Banskej Bystrici uvedeného v rozsudkoch sp. zn. 17Co/71/2022, 17Co/78/2022, 17Co/77/2022, ale aj iných napr. 14Co/7/2023, kde predmet sporu bol obdobný. Odvolací súd teda na rozdiel od súdu prvej inštancie pri voľnej úvahe vo vzťahu k stanoveniu výšky nemajetkovej ujmy prihliadal aj na už súdmi stanovenú výšku náhrady nemajetkovej ujmy v prípadoch, keď žalobca žaloval nemajetkovú ujmu paušálnou sumou 5.000,- Eur a s prihliadnutím na tú skutočnosť, že v konaní bolo preukázané, že u žalobcu opakovane dochádzalo pomerne dlhú dobu (tri roky) k prekročovaniu limitu 48 hodinového služobného času, je dôvodná výška náhrady nemajetkovej ujmy za celé žalované obdobie, t.j. obdobie troch rokov od 01.02.2019 do 01.02.2022 vo výške 2.000,- Eur, keďže v súdnej veci bolo porušené osobnostné právo žalobcu, a to konkrétne bolo porušené právo na ochranu zdravia a právo na súkromie, berúc do úvahy okolnosti porušovania práva žalobcu a dlho trvajúci stav tohto porušovania, sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. priznanie zadosťučinenia v peniazoch vo výške 2.000,- Eur za celé žalované obdobie. Je zrejmé, že v čase služobnej pohotovosti, ktorú žalovaný žalobcovi nezaráčaval do odpracovaného služobného času a ktorú žalobca vykonával v mieste vykonávania štátnej služby, teda musel byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom, bol oddelený od svojho vlastného sociálneho súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb, nemal možnosť vlastným rozhodovaním si organizovať svoj súkromný čas, venovať sa svojim vlastným potrebám, rodine, koníčkom a pod., zároveň nemal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Nárok žalobcu odvolací súd považuje za dôvodný a náhradu nemajetkovej ujmy považuje za celé žalované obdobie odvolací súd za primeranú práve vo výške 2.000,- Eur. Keďže však žalovaný už v priebehu konania pred súdom prvej inštancie vzniesol námietku premlčania uplatneného nároku, pričom súd prvej inštancie sa s touto námietkou právne vysporiadal v odôvodnení rozhodnutia, a to konkrétne v bode 33. odôvodnenia rozsudku, v súdnej veci je potrebné aplikovať ustanovenie § 100 Občianskeho zákonníka, keď počiatok plynutia všeobecnej 3-ročnej premlčacej doby v prípade náhrady za nemajetkovú ujmu je podľa § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. V súdnej veci k neoprávnenému zásahu došlo v období od 01.02.2019 do 01.02.2022 (celé žalované obdobie), teda počas celého dotknutého obdobia tento neoprávnený zásah trval, z toho dôvodu nárok žalobcu na náhradu nemajetkovej ujmy nie je premlčaný vcelku, nakoľko k zásahu došlo 01.02.2019 a žalobca podal žalobu na súd dňa 25.04.2022, teda po uplynutí 3-ročnej premlčacej doby. K premlčaniu nároku však došlo len za obdobie od 01.02.2019 do 24.04.2019. Vo zvyšnej časti, t.j. za obdobie od 25.04.2019 do 01.02.2022, kedy neoprávnený zásah stále trval, je nárok uplatnený žalobcom v rámci plynutia premlčanej doby, a teda nárok za obdobie od 25.04.2019 do 01.02.2022 premlčaný nie je. Keďže už z vyššie uvedeného je zrejmé, že odvolací súd považoval výšku náhrady nemajetkovej ujmy za primeranú za celé obdobie vo výške 2.000,- Eur, výpočtom potom odvolací súd zistil výšku nemajetkovej ujmy za obdobie, ktoré premlčané nebolo, t.j. za obdobie od 25.04.2019 do 01.02.2022, t.j. za 33 mesiacov a 6 dní, spolu vo výške 1.844,- Eur. Prepočtom sumy 2.000,- Eur, ktorú odvolací súd považoval za primeranú, čo sa týka stanovenia výšky nemajetkovej ujmy za celé uplatňované obdobie, t.j. tri roky, súd zistil výšku nemajetkovej ujmy za jeden mesiac čiastkou 55,55 Eur, za obdobie od mája 2019 do 31.01.2022 vrátane, to predstavuje 33 mesiacov po 55,55 Eur čiastku 1.833,- Eur. Čo sa týka výpočtu za obdobie mesiaca apríl 2019, a to konkrétne za obdobie od 25.04.2019 do 30.04.2019 dennú výšku prepočtom súd zistil čiastkou 1,83 Eur, čo v prepočte za 6 dní predstavuje zaokrúhlene čiastku 11,- Eur, spolu za obdobie, ktoré nebolo premlčané, t.j. za obdobie od 25.04.2019 do 31.01.2022 vrátane, predstavuje potom výška nemajetkovej ujmy čiastku 1.844,- Eur.

11. Vo vzťahu k odvolaniu žalovaného odvolací súd k zásadným odvolacím námietkam žalovaného uvádza:

Pokiaľ žalovaný v odvolaní namietal, že súd prvej inštancie nemal kompetenciu konštatovať, že obsah Smernice 2003/88/ES bol do zákona č. 315/2002 Z. z. prebratý nesprávne, takýto záver nemohol si osvojiť ani ako predbežnú právnu otázku, pričom zároveň namietal v tejto časti arbitrárnosť rozsudku, keď podľa žalovaného sa súd prvej inštancie nezaoberal otázkou, či do jeho právomoci vôbec patrí posudzovanie takto nastolenej otázky, odvolací súd uvádza, že súd prvej inštancie v danej veci mal právomoc na prejednávanie sporu. S poukazom na ust. § 3 ods. 1 CSP, súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány. V zmysle § 21 Občianskeho zákonníka, pokiaľ je účastníkom občianskoprávných vzťahov štát, je právnickou osobou. Spor o náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva únie v

dôsledku nesprávneho prebratia - transpozície smernice Európskej únie do vnútroštátneho právneho poriadku, je potrebné zaradiť medzi súkromnoprávne spory, pričom odvolací súd poukazuje na to, že z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že spory o náhradu škody spôsobenej porušením práva únie medzi jednotlivcom a štátom majú rozhodovať príslušné vnútroštátne súdy. Z týchto dôvodov preto súd prvej inštancie mal právomoc prejednať a rozhodnúť prejednávany spor žalobcu a žalovaného o náhradu škody, ktorej sa domáhal ako nemajetkovej ujmy. Súd prvej inštancie pri posudzovaní veci predmetu sporu musel posudzovať zodpovednosť žalovaného za škodu žalobcovi, ktorá mu bola spôsobená porušením práva únie, pričom jedným z predpokladov zodpovednosti je „dostatočne závažné porušenie právnej normy únie, ktorej cieľom je priznanie práv jednotlivcom“, súd prvej inštancie bol v rámci svojej právomoci v prejednanom spore oprávnený a povinný skúmať, či zo strany žalovaného došlo k tvrdenému porušeniu práva únie pri preberaní Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky, a to konkrétne vo vzťahu k zákonu č. 315/2001 Z. z., čo znamená, že v jednotlivostiach bol oprávnený a povinný skúmať, či zák. č. 315/2001 Z. z. zodpovedá cieľom čl. 6 písm. b/ Smernice 2003/88/ES. Z týchto dôvodov preto argumentácia žalovaného v podanom odvolaní, že súd prvej inštancie nebol oprávnený, a teda nemal právomoc posudzovať súlad zákona č. 315/2001 Z. z. so Smernicou 2003/88/ES, podľa názoru odvolacieho súdu je nedôvodná.

K námietke žalovaného o nedostatku pasívnej vecnej legitímácie, žalovaný v konaní poukázal na potrebu rozlišovania medzi „prebratím smernice“ a „aplikáciou smernice“ s tým, že na aplikácii Smernice 2003/88/ES sa žalovaný nepodieľa, nie je podľa názoru odvolacieho súdu dôvodná. Odvolací súd sa so záverom súdu prvej inštancie o nesprávnom prebratí smernice 2003/88/ES do právneho poriadku Slovenskej republiky stotožňuje, pričom skutočnosť, že žalovaný sa priamo nepodieľa na aplikácii Smernice 2003/88/ES, resp. zákona č. 315/2001 Z. z. vo vzťahu k žalobcovi, je z hľadiska prejednaného sporu bez právneho významu. Odvolací súd poukazuje na to, že podľa čl. 29 Smernice 2003/88/ES táto smernica je adresovaná členským štátom, pričom žalovaný ako členský štát Európskej únie a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedný za prijatie všetkých opatrení legislatívnej a aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice; v prípade že štát túto povinnosť nesplní, je štát, teda žalovaný, zodpovedný aj za nesprávnu aplikáciu Smernice 2003/88/ES pokiaľ k nesprávnej aplikácii smernice došlo v dôsledku jej nesprávneho prebratia do právneho poriadku Slovenskej republiky. Keďže Smernica 2003/88/ES je určená štátu, teda žalovanému, ktorý zodpovedá za jej správne prebratie, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím Smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaný žalovaný (štát). Z týchto dôvodov preto odvolací súd námietku nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného v spore považuje za nedôvodnú.

Odvolací súd za nedôvodnú považuje aj námietku žalovaného, v ktorej namietal, že súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil aj pôsobnosť Smernice 2003/88/ES, ktorá sa na služobný pomer príslušníkov hasičského a záchranného zboru vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany (čl. 1 ods. 3 Smernice 2003/88/ES v spojení s čl. 2 Smernice Rady 89/391/EHS zo dňa 12.06.1989 o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri práci, pričom zároveň namietal, že rozhodnutie Súdneho dvora C 429/09 sa týka „mestského hasiča“ a preto ho nie je možné považovať za smerodajné, resp., že Smernica 2003/88/ES sa na žalobcu nevzťahuje v plnom rozsahu, pretože to neumožňuje charakter vykonávaných činností a rozvrh služobného času, keď činnosť žalobcu patrí medzi odvetvia a činnosti, ktoré nahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej obrany. Odvolací súd poukazuje na to, že súd prvej inštancie pri právnom posúdení veci aj v znení Smernice 2003/88/ES správne pri rozhodovaní vychádzal aj z príslušnej judikatúry Súdneho dvora, pretože súd je povinný plne uplatňovať výklad práva únie, ktorý Súdny dvor podal (viď rozsudok C-261/2021 zo dňa 07.07.2022). Žalovaný sa bráni v rovine všeobecnej polemiky so závermi súdu prvej inštancie, bez dopadu na závažnosť rozhodnutí Súdneho dvora, od ktorých niet dôvodu sa odchýliť, vzhľadom na obdobné skutkové okolnosti prípadu. Súdny dvor rozhodol, že čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok, teda priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu uplatniť priamo v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Súdny dvor rozhodol, že Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne, pričom nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom, alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným, a to aj v prípade, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám; na účely Smernice 2003/88/ES pojem pracovníka nemôže byť vykladaný rôzne podľa právnych predpisov toho ktorého štátu, ktorý je členským štátom Európskej únie, ale má autonómny význam vlastný právu únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne

činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať žiaden dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva únie. Znamená to teda, že skutočnosť, či niekto je podľa vnútroštátneho práva dobrovoľným hasičom alebo profesionálnym hasičom, nie je vo vzťahu k posudzovaniu charakteristiky pracovníka relevantná, a na takéhoto pracovníka sa vzťahujú ustanovenia Smernice 2003/88/ES (rozsudky C-397/01 až C-403/01, C-429/09, C-518/15). Vzhľadom už na vyššie uvedené je preto nedôvodná odvolacia námietka žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na žalobcu ako hasiča a bez právneho významu je skutočnosť, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom, resp. služobnom pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje v rozsahu v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovoliť priamo pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudok C-429/09 vo veci Fus body 33. až 35.). Členské štáty teda nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice tak, aby uplatnenie z neho plynúceho nároku viazali na nejakú podmienku, alebo určitým spôsobom obmedzovali (C-397/01 bod 99., C-429/09 body 35. a 52.). Súdny dvor judikoval, a to opakovane, že čas pracovnej pohotovosti na pracovisku je potrebné v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času (C-397/01 bod 95.) a konštatoval, že pracovná pohotovosť vykonávaná pracovníkom v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa považuje ako celok za pracovný čas nezávisle od toho, akú prácu skutočne pracovník vykonáva (rozsudok C-437/08 bod 27.). Súdny dvor osobitne v prípade hasičov potvrdil, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu pracovný čas a nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas ustanovený Smernicou 2003/88/ES (rozsudok C-429/09, C-52/04). Z dôvodu, že žalobca počas výkonu služobnej pohotovosti musí byť k dispozícii zamestnávateľovi na pracovisku, t. j. v mieste výkonu práce, celý čas služobnej pohotovosti je potom potrebné započítať do pracovného času žalobcu, pričom skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je žalobcovi vyplácaná náhrada v zmysle § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. nemá vplyv na porušenie článku 6 písm. b) smernice č. 2003/88/ES. Námietka žalovaného, že smernica č. 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je preto z vyššie uvedených dôvodov nedôvodná. Odvolací súd poukazuje na to, že aj z aktuálnej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že v prípade, ak povaha a rozsah povinností a režim zodpovednosti, ktorý sa vzťahuje na pracovníka vyžadujú jeho fyzickú prítomnosť na mieste výkonu práce, resp. povinnosť byť pre svojho zamestnávateľa k dispozícii a obmedzenia uložené tomuto pracovníkovi počas pohotovosti sú takej povahy, že objektívne a veľmi významne ovplyvňujú možnosť tohto pracovníka slobodne nakladať v tejto dobe s časom, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje a venovať tento čas svojim vlastným záujmom predstavuje táto doba služobnej pohotovosti pracovný čas pracovníka (rozsudky vo veci C-214/20, C-580/19, C-344/19).

Vo vzťahu k nároku na náhradu škody pokiaľ žalovaný v podanom odvolaní uvádza, že článok 17 ods. 1 smernice č. 2003/88/ES umožňuje členským štátom, aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku za predpokladu, že dodržia všeobecnú zásadu ochrany, bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia, keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej obrany (ako je v súdnej veci), odvolací súd uvádza, že túto odvolaciu námietku nemožno považovať za dôvodnú, pričom odvolací súd sa v plnom rozsahu zhoduje s názorom súdu prvej inštancie vo vzťahu k tejto námietke. Odvolací súd uvádza, že hoci v článku 17 smernice č. 2003/88/ES bola daná možnosť členským štátom odchýliť sa za určitých podmienok od jednotlivých ustanovení smernice podľa článku 17 ods. 3 písm. b) smernice, v ktorej je uvedené, že v súlade odstavcom 2 tohto článku sa môžu vykonať odchýlky len od článkov 3,4,5,8 a 16, avšak odchýlku od článku 2 alebo 6 smernica nepripúšťa. Zákon č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbere v prílohe č. 4, bod 6 preberá smernicu Rady 2003/88/ES, a preto dospel aj k správnejmu záveru, že v danom prípade služobná činnosť žalobcu patrí do pôsobnosti smernice 2003/88/ES.

Pokiaľ žalovaný namietal, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom, pričom veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú bol žalobca v zmysle platnej legislatívy odmeňovaný, odvolací súd uvádza, že zo žaloby ako aj z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie je nepochybne zrejmé, že žalobca uplatnil nárok na náhradu škody (nemajetkovej ujmy) z dôvodu, že u žalobcu došlo v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy SR) z dôvodu, že účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia

smernice č. 2003/88/ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania, alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy SR), pretože reálne musel odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice č. 2003/88/ES a musel tráviť čas v práci, prichádzal o čas, ktorý by mohol venovať rodine, záľubám, resp. iných aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením. Je tiež zrejmé, že výšku nároku žalobca neodvodil od počtu hodín služobnej pohotovosti, ktoré reálne odslúžil a neboli mu započítané do služobného času. Žalobca si žalobou neuplatnil nemajetkovú ujmu podľa počtu odpracovaných hodín nad limit 48 hodín týždenne, pričom za primeranú náhradu označil žalobca finančné odškodnenie rovnajúce sa čiastke 5.000,- Eur.

Súd dospel k správne mu záveru ohľadom splnenia predpokladov zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi porušením práva únie, pričom predmetné predpoklady zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú porušením práva únie vyplývajú z judikatúry Súdneho dvora. Podľa judikatúry Súdneho dvora štát zodpovedá jednotlivcovi za škodu spôsobenú porušením práva únie, ak porušená norma práva únie priznáva právo fyzickým osobám alebo právnickým osobám, alebo zakladá povinnosti pre členský štát, porušenie práva únie je dostatočne závažné a medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom škody jednotlivca existuje príčinná súvislosť s tým, že o výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd. Odvolací súd je v súlade s názorom súdu prvej inštancie toho názoru, že v súdnej veci boli predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu spôsobenú žalobcovi v dôsledku porušenia práva únie splnené. Odvolací súd uvádza, že článok 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES priznáva pracovníkom právo na priemerný týždenný pracovný čas, vrátane nadčasov v rozsahu 48 hodín. Toto ustanovenie smernice má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ustanovenie článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES nebolo do právneho poriadku Slovenskej republiky prebraté správne, pretože umožňuje, aby priemerný týždenný pracovný čas žalobcu, vrátane nadčasov presiahol 48 hodín, keď do pracovného času sa v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice žalobcovi nezapočítava čas služobnej pohotovosti, pričom v konaní pred súdom prvej inštancie bolo preukázané, a to listinnými dokladmi, ktoré boli vypracované zamestnávateľom žalobcu, že za sporné obdobie, ktoré je predmetom sporu, a to od 1.2.2019 do 31.1.2022, opakovane dochádzalo k tomu, že priemerný týždenný služobný čas žalobcu presahoval hranicu 48 hodín. Zároveň je splnená aj podmienka porušenia práva únie dostatočne závažným spôsobom, keďže porušenie článku 6 písm. b/ smernice vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu a súčasne ide o porušenie práva únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora (rozsudok C-429/09). Splnená je aj podmienka príčinnej súvislosti medzi porušením práva únie členským štátom a vznikom ujmy u jednotlivca, keď v príčinnej súvislosti s porušením práva únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy), a to v dôsledku zásahu do jeho práva na ochranu zdravia v zmysle článku 40 Ústavy SR a tiež v dôsledku zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život v zmysle článku 19 ods. 2 Ústavy SR, keďže žalobca reálne musel odpracovať viac ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, a to na úkor svojich blízkych ako aj seba, pričom musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať rodine, priateľom, svojim záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s pracovným zaradením žalobcu.

Nie je dôvodná odvolacia námietka žalovaného, že medzi porušením práva únie a vznikom škody žalobcu nie je príčinná súvislosť z dôvodu, že žalobca neupozornil svojho zamestnávateľa na porušovanie jeho práva a nepožiadal ho o náhradu škody, a teda nevyvinul primerané úsilie na zamedzenie vzniku škody. Odvolací súd uvádza, že na postavenie žalobcu ako hasiča sa vzťahuje judikatúra Súdneho dvora (rozsudky C-429/09 a C-445/06), z ktorej judikatúry vyplýva, že by bolo v rozpore so zásadou efektivity uložiť poškodeným osobám povinnosť systematicky využívať všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, keď by to spôsobilo nadmerné ťažkosti alebo by to od nich nebolo možné rozumne vyžadovať, výkon práv priznaných jednotlivcom priamo uplatniteľnými ustanoveniami práva únie by bol znemožnený alebo nadmerne sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody založené na porušení práva únie museli byť zamietnuté alebo čiastočne zamietnuté iba z dôvodu, že sa jednotlivci nedomáhali práva, ktoré im priznáva právo únie, a ktoré im vnútroštátny zákon odoprel. Pracovníka je potrebné považovať za slabšiu stranu v rámci pracovnoprávneho vzťahu, takže je nutné zabrániť tomu, aby ho mal zamestnávateľ možnosť v jeho právach obmedzovať, vzhľadom na toto slabšie postavenie, môže byť takýto pracovník odradený od otvoreného uplatňovania svojich práv voči zamestnávateľovi, keďže uplatňovanie týchto práv ho môže vystaviť opatreniam zamestnávateľa, ktoré môžu mať vplyv na pracovnoprávny vzťah v neprospech tohto pracovníka. Vo veci ako je vec

tohto súdneho sporu, ktorá sa týka porušenia ustanovenia práva únie s priamym účinkom zo strany zamestnávateľa, vyžadovanie splnenia podmienky, aby dotknutí pracovníci najprv požiadali svojho zamestnávateľa o skončenie porušovania práva únie na účely získania náhrady škody vzniknutej v dôsledku tohto porušenia by malo za následok, že orgánom dotknutého členského štátu by sa umožnilo, aby bola povinnosť dbať o dodržiavanie takýchto noriem systematicky prenášaná na jednotlivca, čím sa týmto orgánom môže umožniť, aby boli v prípade nepodania takejto žiadosti vyňaté z ich dodržiavania; vyžadovanie takejto podmienky by potom znamenalo spochybňovanie práva na náhradu škody, ktorý má základ v právnom poriadku únie a povinnosti členských štátov zabezpečiť jeho dodržiavanie bez toho, aby ju mohli preniesť na jednotlivcov. Článok 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES nevyžaduje, aby dotknutí pracovníci požiadali svojho zamestnávateľa o dodržanie minimálnych požiadaviek upravených týmto ustanovením, a preto za týchto podmienok správne dospel súd prvej inštancie k záveru, že nemožno považovať za primerané požadovať od žalobcu, ktorému vznikla škoda z dôvodu, že boli porušené jeho práva, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady tejto škody najprv vyvíjal iniciatívu vo vzťahu k svojmu zamestnávateľovi. Predpoklady zodpovednosti žalovaného za škodu vzniknutú žalobcovi boli splnené.

Vo vzťahu k ďalším odvolacím námietkam žalovaného odvolací súd uvádza, že smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia o práve na náhradu škody v prípade jej porušenia. Náhrada škody spôsobená jednotlivcovi (občanovi členského štátu EÚ) porušením práva únie musí byť primeraná vzniknutej škode, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu práv jednotlivca. Vnútroštátne právo členských štátov musí určiť, aby pri dodržaní zásad rovnocennosti a efektívnosti bolo stanovené, či sa náhrada škody musí poskytnúť vo forme udelenia dodatočného náhradného voľna alebo vo forme finančného odškodnenia a tiež definovať pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Právny poriadok SR tiež nemá výslovnú úpravu ohľadne práva jednotlivca na náhradu škody proti štátu spôsobenej porušením práva únie. Ani zákon č. 514/2003 Z. z. o zodpovednosti za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci takúto právnu úpravu neobsahuje, preto súd prvej inštancie správne ustálil, že vzhľadom na zistený skutkový stav má ujma žalobcu najbližšie k zásahu do osobnosti žalobcu (analogia podľa § 11 až 13 Občianskeho zákonníka). Žalovaného odvolacia námietka, že žalobca nepreukázal spôsobenú ujmu nie je dôvodná, pretože z vykonaného dokazovania v konaní pred súdom prvej inštancie vyplývalo, že žalobca v žalovanom období od 1.2.2019 do 31.1.2022 služobnú pohotovosť, ktorá mu nebola započítaná do pracovného času (v rozpore s čl. 2 ods. 1 smernice) a zároveň opakovane dochádzalo u žalobcu k prekračovaniu limitu 48-hodinového služobného času.

Odvolací súd nesúhlasí ani s námietkou žalovaného, že v súdnej veci neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka z dôvodu, že žalobca sa mal domáhať upustenia od takého zásahu od svojho zamestnávateľa s poukazom na to, že žalobca sa domáha len finančného plnenia, ktoré má slúžiť len ako akási kompenzácia bez toho, aby tento údajný protiprávny stav bol do budúcnosti napravený. Súd prvej inštancie so zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené, a to právo na ochranu zdravia a právo na súkromie a okolnosti porušovania práva žalobcu správne dospel k záveru, že v súdnej veci sú splnené podmienky na aplikáciu § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, t. j. na priznanie zadosťučinenia v peniazoch. Aj podľa názoru odvolacieho súdu vychádzajúc z povahy porušeného práva a okolností, za ktorých k porušeniu práva došlo, keď žalovaný ako členský štát EÚ neprijal opatrenia nevyhnutné za zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b/ smernice 2003/88/ES a zároveň za situácie, že do pracovného času nie sú zarátavané nadčasy služobnej pohotovosti, je dôvodný záver, že žaloba na upustenie od neoprávneného zásahu ani žaloba na odstránenie trvajúcich následkov nie je vzhľadom na subjekt zodpovednosti za neoprávnený zásah, ktorým je štát namieste. Rovnako berúc do úvahy už vyššie uvedené neprichádza do úvahy ani morálna satisfakcia, ktorou sa podľa súdnej praxe rozumie predovšetkým ospravedlnenie, odvolanie výrokov a pod. Z formulácie § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka vyplýva, že zníženie dôstojnosti a vážnosti fyzickej osobe v spoločnosti je len príkladmo uvedené, kedy fyzickej osobe môže vzniknúť právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, pričom právna úprava v ust. § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka nevyklucuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie; týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia; peňažná satisfakcia prichádza do úvahy tam, kde by satisfakcia podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka sa nejavila ako postačujúca. Odvolací súd teda uvádza, že je v zhode s názorom súdu prvej inštancie, že žalobcovi ako fyzickej osobe vzniklo právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Polemika žalovaného v podanom odvolaní, keď uvádza, že otáznym zostáva akú

činnosť by chcel žalobca vykonávať v čase služobnej pohotovosti kedy musí byť prítomný na pracovisku, keď tento čas pripadá na nočné hodiny, ktoré každá fyzická osoba využíva na spanie a je objektívne (takmer) vylúčené, aby sa tento čas mohol využívať nejakou inou zmysluplnou činnosťou, prípadne ho plnohodnotne tráviť s rodinou, neobstojí. Námietka, že pokiaľ nie je nariadený služobný zákrok, žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, s poukazom na to, že pri nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ vytvára podmienky na oddych zamestnanca a v čase služobnej pohotovosti sa preto od žalobcu nevyžaduje aktívna činnosť, a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti, rovnako neobstojí, a to z dôvodu, že žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom, musí tam byť fyzicky prítomný a bez ohľadu na to, že nemusí byť „aktívny“ počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a že má vytvorené podmienky na oddych, resp. spánok, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti, nenachádza sa, a teda je oddelený od svojho vlastného sociálneho, súkromného prostredia, rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť organizovať si svoj súkromný čas a program, venovať sa svojim vlastným potrebám je z týchto dôvodov fakticky vylúčená. Práva žalobcu vyplývajúce zo Smernice 2003/88/ES neboli štátom dodržiavané, pričom zároveň bolo pomerne dlhé obdobie porušované právo žalobcu na odpočinok, a to aj napriek tej skutočnosti, že žalobca v spoločnosti plní zodpovedné úlohy, a preto bolo dôležité, aby mal možnosť si po práci náležite odpočinúť. Z týchto dôvodov preto odvolací súd považuje nárok žalobcu za dôvodný a odvolacím súdom prisúdenú náhradu nemajetkovej ujmy za primeranú, pričom k porušeniu práv žalobcu dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Keďže nemajetkovú ujmu nie je možné nahradiť inak z dôvodu uplynutia času, berúc do úvahy špecifickosť zásahu do osobnosti žalobcu v dôsledku porušenia práva Únie a trvanie tohto zásahu, nie je primerané porovnávanie s inými obdobnými prípadmi zásahov, ako to namietal žalovaný v podanom odvolaní. Prisúdená náhrada nemajetkovej ujmy neprevyšuje ani náhrady priznané v prípadoch zásahov do osobnosti neoprávnenou kritikou, resp. usmrtením člena rodiny alebo obetiam trestných činov. Zároveň neobstojí ani argumentácia žalovaného, že nemôže byť stranou sporu o ochranu osobnosti, z dôvodu, že v právnom poriadku Slovenskej republiky neexistuje osobitná právna úprava obsahujúca náležitosti konania o náhrade škody spôsobenej porušením únieového práva s tvrdením, že žalovaný nemôže byť účastníkom sporu o ochranu osobnosti majúc za to, že v takomto prípade žalovaný nie je pasívne vecne legitimovaný, k čomu odvolací súd uvádza, že k otázke pasívnej vecnej legitimácie žalovaného sa už odvolací súd v odôvodnení rozhodnutia vyjadril vyššie. Odvolací súd poukazujúc už na vyššie uvedené odvolacie námietky žalovaného nepovažoval za dôvodné.

12. Vzhľadom na už vyššie uvedené preto odvolací súd postupom v zmysle § 388 CSP majúc za to, že odvolacia námietka žalobcu je čiastočne dôvodná, zmenil rozsudok súdu vo veci samej tak, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi titulom nároku z nemajetkovej ujmy čiastky 1.844,- Eur, v prevyšujúcej časti žalobu žalobcu zamietol.

13. Odvolací súd zmenil rozsudok súdu prvej inštancie aj vo výroku, ktorým rozhodoval o trovách konania, a to pri aplikácii ustanovenia § 262 ods. 1, § 255 ods. 1 a § 396 ods. 1 a 2 CSP, pričom zároveň rozhodoval aj o trovách odvolacieho konania. Úspešnou stranou sporu je žalobca, keďže odvolací súd dospel k záveru, že žaloba žalobcu, ktorou sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy je dôvodná a berúc do úvahy, že výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je závislá na voľnej úvahe súdu, bolo potrebné žalobcovi ako úspešnej strane sporu priznať nárok na náhradu trov konania vo výške 100%, pričom konkrétna výška náhrady trov konania bude odvodzovaná od výšky súdom priznanej náhrady nemajetkovej sumy, t.j. čiastky 1.844,- Eur. Z týchto dôvodov preto odvolací súd rozhodol, že žalovanému uložil povinnosť zaplatiť žalobcovi trovy prvoinštančného a odvolacieho konania v rozsahu 100%.

14. Rozhodnutie senátu krajského súdu bolo prijaté pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý

rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak

a/ sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov,

b/ ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu,

c/ strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník,

d/ v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie,

e/ rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo

f/ súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (§ 420 CSP).

Dovolanie je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky,

a/ pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe odvolacieho súdu,

b/ ktorá v rozhodovacej praxi odvolacieho súdu ešte nebola vyriešená alebo

c/ je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. a/ až c/ CSP).

Dovolanie v prípadoch uvedených v odseku 1 nie je prípustné, ak odvolací súd rozhodol o odvolaní proti uzneseniu podľa § 357 písm. a/ až n/ CSP (§ 421 ods. 2 CSP).

Dovolanie podľa § 421 ods. 1 nie je prípustné, ak

a/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení neprevyšuje desaťnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

b/ napadnutý výrok odvolacieho súdu o peňažnom plnení v sporoch s ochranou slabšej strany neprevyšuje dvojnásobok minimálnej mzdy; na príslušenstvo sa neprihliada,

c/ je predmetom dovolacieho konania len príslušenstvo pohľadávky a výška príslušenstva v čase začatia dovolacieho konania neprevyšuje sumu podľa písmen a/ a b/.

Na určenie výšky minimálnej mzdy v prípadoch uvedených v odseku 1 je rozhodujúci deň podania žaloby na súde prvej inštancie (§ 422 ods. 1 a 2 CSP).

Dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné (§ 423 CSP).

Dovolať musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

Povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a/ dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b/ dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c/ dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa (§ 429 ods. 2 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).